ఊరు తరిమేసింది

మెటర్నిటీ హాస్పిటల్ 'కారిడార్' గుండా 'స్ట్రెచర్' గరగర శబ్దం చేసుకుంటూ లేబర్ రూమ్ వైపు వెళుతోంది. దాని వెనగ్గా చిన్నా పెద్దా ఓ పదిహేను మంది ఆత్రుతతో, కోరికలతో, ప్రార్థనలతో. పరుగులాంటి నడకతో వస్తున్నారు ఇంతమంది దూరి వచ్చేస్తున్నందుకు వాచ్‌మెన్ గొణుగుతూ వాళ్లను వెంబడిస్తున్నాడు. అయినవాళ్ళు ప్రాధేయపడుతున్నారు. కానివాళ్ళు రూల్స్ మాట్లాడుతున్నారు. స్ట్రెచర్ మీద మనిషి కళ్ళుతేలేస్తోంది స్ట్రెచర్ ప్రక్కన ఆమె తేల కళ్ళలో కళ్ళుపెట్టి శవంలా నడుస్తున్న టీచర్ రంగనాథం ఎదురువస్తున్న డాక్టర్ లలితకు నమస్కారం చేసాడు. ఆ నమస్కారంలో తన కోరికలన్నీ ఏకమై భార్య ప్రాణదానం కోరకు యాచన మాత్రమే మిగిలింది. డాక్టర్ లలిత నమస్కారాన్ని అందుకోలేదు. పేషంట్ దగ్గరగా గబగబా నడచి పల్స్ మీద వేలుపెట్టి కనుబొమ్మలు ముడిచింది.

'కమాన్ క్విక్' తొందరగా పట్టండి. స్టాఫ్! సెలైన్ సెట్ రెడీ చేయండి. బ్లెడ్ ఫర్ గ్రూపింగ్ యండ్ క్రాస్ మ్యాచింగ్ తీసి సెలైన్ స్టార్ట్ చేసేయండి. బ్లెడ్ బ్యాంకుకు శ్యాంపిల్స్ పంపాలి. ఊ. బి క్విక్."

ఆమె చేసే హడావిడికి అర్థం అతనికి భార్యను తన పూరులో రక్తపు మడుగులో చూడగానే అర్థమయింది.

లేబర్ రూమ్‌లో కెళ్ళి ఓ అరగంట తరువాత తిరి గొచ్చిన డాక్టర్ లలిత కూర్చొని 'కేస్‌షీట్' వ్రాయటానికి ఉపక్రమిస్తూ అడిగింది.

"అసలేం జరిగింది?" రామనాథం చెప్పేస్థితిలో లేడు. దూరపు బంధువు ఎవరో ముందుకు వచ్చింది.

"ఈ రోజు ఉదయం ఉన్నట్టుండి కుళాయి త్రిప్పినట్టు రక్తం పోయిందమ్మా మొన్ననే తొమ్మిదవ నెలవచ్చింది."

"ప్రొద్దుననగా రక్తంపోతే ఇప్పటి వరకూ ఏమి చేస్తు న్నారమ్మా!" విసుక్కుంది లలిత. ఆవిసుగు వెనుక ఆ పే షంట్ దౌర్భాగ్యానికి చింత. ఆలా అజాగ్రత్త చేసిన బంధుజనం మూర్ఖత్వానికి జాలి వున్నాయి.

మరోవ్యక్తి మొదలెట్టాడు. "లేదమ్మగారూ! అటు రకతం పోవటం చూసిన నేను ప్రెసిడెంటు గారింటికి లగె త్తాను. ఆబాబు కొక్కడికే కారుండేది. వాళ్ళ అమ్మాయి యీరోజు శెలవల కింటి కొస్తాందంట. ఆమెగారికి కారు పంపాలంట. కులుకాదన్నాడు, గబగబా ఎడ్లబండి కట్టించి

రోడ్డు జంక్షన్ కాడి కొచ్చాము. ప్రతి బస్సులోనూ కాళ్ళట్టుకొని బ్రతిమ లాడాను. చిన్న మెత్తు జాగ లేదు. వాళ్ళు మట్టుకేమి సేసతారు. సరేపోతేంటే బస్సువస్తదని దాంట్లోనే తీసుకొచ్చాము. బస్సు మాత్రం దొరకలేదు. ఎట్టో యిందాక ప్రాణాలతో ఇట్టు కొచ్చాము. మా అయ్యోరికి మీరే దేవుళ్ళు. రక్షించాల డాటరమ్మా!” బహుశ ఆయన పక్కింటాయన అయ్యుంటాడు. సహాయాన్ని చేయాలనే కోరికతో పాటు తన సహాయాన్ని గుర్తించాలనే తపతహ సమపాళ్ళలో వున్నట్టుంది.

“సకాలంలో ఆమెకు వైద్య సహాయం దొరికుంటే పరిస్థితి యింత విషమించేది కాదు.” రామనాథం గారిని చూస్తూ అంది డాక్టర్ లలిత. అతను మాట్లాడ లేదు. జోడించిన చేతుల్ని విడదీయలేదు. అయినా అతని కళ్ళలో అర్థింపు ఆమెకు బోధపడి నట్లుంది.

“అధైర్య పడకండి. మేము చేయాల్సిందంతా చేస్తాము. ఆపైన భగవంతు డున్నాడు.”

“మీ చేతుల్లో పెట్టాము.” నోరు పెగల్చుకున్నాడు రామనాథం.

“మీవూర్లో పి. హెచ్. సి వుందికదా. అక్కడ చూపక పోయారా?”

“హాస్పిటల్ వుందండి. లేడి డాక్టర్ ‘లాంగ్ లీవు’లో వున్నారు ఇంకో డాక్టరుగారు యీరోజు రేపు లీవు పెట్టి వాళ్ళవూ రెళ్ళారు.”

నిర్లిప్తంగా చెపుతున్న అతని నుండి చూపులు విడదీసుకుంటూ ప్రక్కనవున్న డాక్టరుతో అంటోంది డాక్టర్ లలిత.

"ఇదో ప్యాషన్ అయిపోయింది. మనం డాక్టర్లమన్న బాధ్యత, కర్తవ్యం ఎవ్వరిలో లేకుండా పోతోంది. ఎంత సేపటికి 'టౌన్'లో వర్కు చేయాలనే కానీ పల్లెటూళ్లలో కావలసిన వైద్య సహాయాన్ని గురించి మర్చిపోతున్నారు. పల్లెటూరులో పోస్టు చేయంగానే లీవులు పెట్టేయడం. అంతే. పేరుకు హాస్పిటల్ వుంటుంది. డాక్టర్లు కనిపించరు."

ప్రక్కన వున్న డాక్టరు నవ్వుగా నవ్వింది. "నిన్ను పల్లెలకేస్తే వెళతావా!"

"తప్పకుండా. ఎక్కడికేస్తే అక్కడికెళతాను. ఇలాంటి వాళ్ళను హత్య చేస్తున్నది మన డాక్టర్లే." ఆవేశంగా చెపుతున్న డాక్టర్ లలిత మాటలకు రామనాథం ఉలిక్కి పడ్డాడు.

అందు కెవరు బాధ్యులు. పల్లెల్లో డాక్టర్లు వర్కు చేయటానికి, యిష్టపడక పోవటానికి కారణమెవరు?

పశ్చాత్తాపంతో రామనాథం కళ్ళు నిండి పోయినాయి.

ఆ పశ్చాత్తాపం తాలూకు గతంలోకి మెల్లిగా జారుకున్నాడు.

"నాకే ఎదురు జవాబు చెపుతుందా. నే కోరిన స్త్రీ నా కోరిక తీర్చకుండా తప్పించుకోవడమా? డాక్టరని ఎంత గర్వం."

డాక్టరమ్మ అని ఆమె తన శీలాన్ని కాపాడుకోలేదు. కేవలం ఒక స్త్రీగా తన శీలాన్ని రక్షించుకోవాలనుకుంది. అది ఆవూరి ప్రెసిడెంట్ దృష్టిలో దోషమై పోయింది.

మరో రోజు కూతురి అస్వస్థత మీద పెట్టి తన కోర్కె తీర్చుకోవాలనుకున్న ప్రెసిడెంట్ ఆమెకు కబురు పెట్టినా తన ఇంటికి రాలేదని కోపం రాలేదు. కాని అదే రోజు మునసబు భార్యను చూడ్డానికి వెళ్ళినందుకు పట్టరాని ఆవేశం వచ్చింది. ఆమె మీద కథలల్లారు. ఆయన చేతిలో వున్న బలగానికి బుద్ధి లేదు. ఆయన తలవిటు తిప్పమంటే అటు తిప్పుతారు. కాస్తో కూస్తో మధ కలిగిన తను మటుకు ఏం చేశాడు! తన జీతం నెల నెల సక్రమంగా అందాలంటే ప్రెసిడెంటు మాట వినాలి. మాట వినకపోతే వెనక ఆస్తులు లేని తమ ఆరుగురి పొట్టలు మాడాలనే సత్యం తెలిసిన తను కూడా ఆయన అనమన్నది అనమన్నట్టే అన్నాడు.

ఓ శుభ ముహూర్తాన ఆ ఊరి బళ్ళో చదువుతున్న బీద విద్యార్థి తల్లికి ప్రాణం మీదికి ముంచుకొచ్చింది. రెండు రోజులు ఇంటిలో కడుపులో బిడ్డను బయట వేసే ప్రయత్నంలో గడిపి, గర్భసంచి ఇక తట్టుకునే శక్తి లేక చిరిగి వూరుకుంటే నాడి అందని స్థితిలో ఆ వూరి ఆసుపత్రికి తీసుకు వెళ్ళారు. ఆ సంగతి తెలిసిన ప్రెసిడెంటుగారు ఆ సదవకాశాన్ని వదులుకోదల్చుకోలేదు. రామనాథాన్ని పిలిపించి,

"సస్తుండంబు తల్లీ బాపు బతుకుల్లో ఆసుపత్రిలో వుంటే నువ్వు ఇంటిలో కూర్చుంటావా! నీ కేమయినా మానవత్వముందా!" అని తెల్లబోయి చూస్తున్న టీచరుని అదే స్థితిలో ఉన్న పల్లె ప్రజలనుండి ప్రత్యేకించి అరగంట పాఠాలు చెప్పాడు. అన్నిటికి తలవూపి హాస్పిటల్ దిక్కుగా నడిచాడు ఆనాడు తను. ఒకసారి పేషంటువైపు చూడగానే అది చావుకు దగ్గరలో వుందని అర్థమైంది. వెంటనే ప్రెసిడెంటు ఆజ్ఞ ప్రకారం ఆమె భర్తను తన విద్యార్థిని వెంటేసుకొని నాలుగు వీధుల కూడలిలో నిలుచున్నారు.

"సరే! డాక్టరమ్మ కివ్వాల్సిన యాభై రూపాయలు నీ చేతిలో లేవు అలా అని నీ చేతుల్తో నీ భార్య ప్రాణం పోగొట్టకు! ఇట్లాటప్పుడు అడుక్కోటానికి సిగ్గుపడకూడదు. నలుగుర్ని నాలుగు డబ్బులడుగు."

వచ్చేపోయేజనాన్నంతా ప్రాధేయపడ్డాడు రంగడు.

"సామీ! నా భార్యకు కాన్పు కష్టమైపోనాది. డాక్టరమ్మకు యాభై రూపాయలు ముడుపు చెల్లించుకోందే ఆపరేషన చెయ్యనంది. ఆపరేషన్ చేయకపోతే నా యింటిది బతకదయ్యా. రక్షించండి బాబాయా!"

జాలిపడ్డ వారంతా తలా కొంత యిచ్చారు. వంటిమీద చొక్కాలేసి రంగడి మాటలు కోటి విద్యలు కూటి కొరకేగా తీసుకున్న వాళ్ళు అనుమానంగా తన వైపు చూశారు.

"నిజమే సార్, కాలం మరీ చెడిపోతోంది. ప్రాణాలు పోయాల్సిన డాక్టర్లే డబ్బుకొరకు ప్రాణాలు తీయడానికి సిద్ధపడుతున్నారు."

"వీడు నా స్టూడెంట్ సార్. వాడి గోడు వినలేక సహాయం చేయాలంటే బతకలేని పరిస్థితులివి. నా సంగతి తెలుసుగా. అందుకే వాడికి సహాయంగా ఇక్కడ నిలుచున్నాను."

సహాయం చేసిన కొందరు ఆ సహాయం బూడిదలో పోసిన పన్నీరు కాకూడదనే ఉద్దేశంతో ఆసుపత్రికి బయలుదేరాడు. లేడీ డాక్టరు దగ్గర డబ్బు సంగతి బయట పెట్టకుండానే మర్యాదగానే అడిగారు.

"ఇంట్లో మంత్రసాని రెండురోజులు హోరాహోరీ పోట్లాడి ఇక మామూలుగా కాన్పు కాదని మీ హాస్పిటల్‌కు పంపించింది. మీరు ఆపరేషన్ చేసేయండి డాక్టర్."

మామూలుగా కాన్పు కాలేదు కనుక ఆపరేషన్ చేసి బిడ్డను తియ్యాలనే విషయం మాత్రమే వాళ్ళకు తెలిసింది. గర్భసంచి పగిలిపోయి నాడి అందని స్థితిలో ఆపరేషన్ మొదలెడితే కత్తి రాల్చే మొదటి రక్తపు బొట్టుతో, ఆ పేషంటు పరలోకానికి సన్నాహమౌతుందనే విషయం వారికి తెలియదు.

"ఇప్పుడామె పరిస్థితి బాగలేదు. సెలైన్ పెట్టాము. పేషంటును ఆపరేషన్‌కు సిద్ధం చేస్తున్నాము. రక్తం కొరకు

ప్రయత్నిస్తున్నాము. రక్తం సిద్ధం కాగానే ఆపరేషన్ మొద లెడతాను."

ఆమె చెప్పేది వాళ్ళు వినిపించుకో దల్చుకో లేదు. ఆమె చెప్పే ప్రతి మాట వెనుకా అర్థాలు, అరాలు తీశారు. డబ్బు చేతిలో పడిన మరుక్షణం ఆమె ఆపరేషన్ చేస్తుందని ఆ కామర్ల మెదళ్ళకు అర్థమైపోయింది. ఆమెను వాళ్ళు గొడవ పెట్టదల్చుకో లేదు.

ఆ డబ్బు తొందరగా పారేసి ఆపరేషన్ చేయించి తల్లీ బిడ్డను రక్షించాలనేదే ఆశయం కూడా. కానీ, ఆ డాక్టరు దురదృష్టం ఆమె ఆ డబ్బును నిరాకరించే అవకాశం రాక ముందే ఆ పేషంటు చనిపోయింది. ప్రజలు రెచ్చిపోయారు. కనీసపు మర్యాద నతిక్రమించి మాటల రాళ్ళను రువ్వారు. న్యూస్ పేపరు కెక్కించారు. కొందరు సోమరిపోతులు కథ లల్లి పొద్దు పుచ్చుకొన్నారు. ప్రెసిడెంటుగారు మాత్రం ఆమె దగ్గర కొచ్చి "అయ్యో పాపం!" అన్నారు. "నా సహాయం అడక్కపోయావా!" అన్నారు. "ప్రజలు మూర్ఖులు" అన్నారు. ఆ మూర్ఖ ప్రజలని పాలించే ప్రెసిడెంటుగారిని అర్థం చేసుకున్న డాక్టరమ్మ 'లాంగ్ లీవ్' పెట్టి వెళ్ళిపోయింది.

o o o

"నన్ను పోనివ్వండి. ఒక్క చెంబు నీళ్ళడిగితే ఇవ్వరేం? మీరు మనుష్యులా! అయ్యో ఎవరది? నా కాళ్ళు నొక్కేస్తున్నారు బాబోయ్. చక్కపోది అంటిపెట్టుంది.

ఒక్క బొట్టు పట్టుకోసిందమ్మా. చంటోడికి కళ్ళలో నదుతోంది. కళ్ళు మూసుకో నాయనా! ఎవరది? నన్ను సూదులతో గుచ్చేస్తున్నారు. తల ఎండిపోతోంది. ఒక్కటే చెంబు, చెంబు, చెంబు..." లేబర్ రూమ్‌లోనుండి అరుపులు. శోకం, విసుగు, ఏడుపు మిళితమైన జాగ్రదావస్థలోని అరుపులు [illegible] సత్తువ అధిగమించిన కేకలు. రక్త ప్రసారము సరిగా అందని మెదడు చేసే అస్తవ్యస్తపు ఆక్రందనలు.

'ఒరేయ్! ఎవర్రా మీరు దయ్యాలా! గాడిద కొడుకులు నన్ను చంపేస్తున్నారు బాబోయ్! నా మొగుడేడి! వాడే. వాడే నన్ను చంపేది" అందాల్సిన ఆహారం అందక, వివేకమూ సంస్కారము కోల్పోయిన నరాల పలికే ఆదిమ ప్రవృత్తి.

"ఉట్టిమీద ఊరగాయుంది. ఒక్క ముక్క పెట్టమ్మా తల్లీ. అన్నం తిని నాలుగు రోజులయింది. నిన్ను కొట్టను గాని నాన్నకు తెలీకుండా ఒక్కముక్క తెచ్చిపెట్టు బుజ్జమ్మా."

ఎక్కడో మూలదాగున్న మనసులోని కోరిక బలహీనమయిన నరాలద్వారా బయటకు పొంగిపోతోంది.

లేబర్ రూమ్ బయట బిక్కు బిక్కుమని నిలబడ్డ పదిహేనేళ్ళ బుజ్జమ్మ బావురుమంది.

భార్య అరుపులకూ, కూతురి రోదనకూ చైతన్యం తెచ్చుకున్న రఘునాథం గబగబా డాక్టరుకేసి నడిచి, ఏదో అడగబోయి ఆగి, "ఒకసారి నన్ను చూడనిస్తారా?" అని బేలగా అడిగారు.

మూర్తీభవించిన దైన్యరాశిలా వున్న రామనాథాన్ని క్షణంచూసి తలూపింది లలిత.

"వెళ్ళండి. చెప్పులు తీసేసి వెళ్ళి చూడిరండి."

"చంటోడు నిద్రపోతున్నాడు. వాడు లేచేసరికి పాలు కాగబెట్టాల నన్ను లేవనీండమ్మా. ఇప్పుడే వస్తాను. వదల మంటుంటే... ఓయమ్మో! నా కాలిమీద ఇనబ్బస్తా దొర్లిండారు. అయ్యబాబోయ్! గుచ్చేస్తున్నారు" వెన్నుపూవ చేస్తున్న ఆక్రందనలో మార్ఫియా మత్తులో సొమ్మసిల్లి పడిపోయింది. తలొంచుకొని నిస్పృహోయుడుగా బయటకు వచ్చేశాడు రామనాథం.

ఈమె యమయాతనలకు కారణమెవరు? ఊళ్ళో లేని డాక్టరమ్మా? ఎవరూ కాదు. తనే తనే. తన మూర్ఖత్వమే ధనవంతుల బలానికి తలొగ్గి ప్రాణాలు పోసే డాక్టరమ్మమీద అభాండాలు వేసి తరిమేసిన తన ఆకలి... "వదిన ఎగ ఊపిరి పీలుస్తోంది. నాకు భయంగా వుందన్నా! ఇంకెక్కడైనా ప్రవేటు ఆసుపత్రిలో చూపిద్దాం."

చెల్లెలిమాట రామనాథానికి అర్థంకాలేదు. వెర్రి చూపులు చూస్తున్న అన్నను వదిలేసి డాక్టరు లలిత దగ్గరకు వచ్చి ఇంచుమించు కాళ్ళు పట్టుకొంది.

"మీకెంతయినా డబ్బిచ్చుకుంటాము. మీరు ప్రవేటుగా చూడండి డాక్టరమ్మా" అంది. ప్రసన్నంగా వున్న డాక్టరు లలిత ముఖంలో బొమముడి పడింది. కళ్ళు ఎర్ర

పడ్డాయి. కోపంతో కాళ్ళు వెనక్కు లాక్కొని ఏదో అనబోయిన ఆమె వెంటనే సంబాళించుకొంటూ నిదానంగా అంది.

"మీరు మీ బాధలో, వ్యథలో, ఆతృతలో ఏదో పిచ్చిగా మాట్లాడుతున్నారు. ప్రాణాల్ని డబ్బుతో కొలవడానికి డాక్టర్లందరు అంత మానవత్వం లేని వాళ్ళు కాదు. మీరు ఏ కండిషన్‌లో అసలు పేషంటును తీసుకొచ్చారో మీకర్థమౌతుందా? మేము చేయగలిగిందంతా చేస్తాము. ఆ తరువాత మేము దేవుళ్ళము కాముగా!"

"ఇట్లాంటప్పుడు డబ్బును చూచుకుంటే ఎట్టా తల్లీ, కాకట్టు పెట్టయినా........"

ఆమె మాట పూర్తి కాకుండానే విసురుగా లేచింది డాక్టరు లలిత.

"అసలు...మీరు, మీరే డాక్టర్లను చెడిపేది! వాళ్ళ కెదురుగా డబ్బు పెట్టి వాళ్ళను పతనంలోకి తోసేది! మీ డబ్బుతో డాక్టర్లను, ప్రాణాలను కొనగలమని అపోహపడతండి. ముందు బైట కెళ్ళండి మీరు." చైతన్యం తెచ్చుకొన్న రామనాథం చెల్లెల్ని ఇవతలకు లాక్కొచ్చాడు.

"క్షమించండి. వాళ్ళకు తెలీదు."

"ఫర్వాలేదు. ఆమె బ్రతికితే మాకు కలిగే ఆనందం మీ కర్థం కాదు." కృతజ్ఞతగా చేతులు జోడించి భార్యను మార్చిన బెడ్ దగ్గర కొచ్చి ఆమె దగ్గరే కూర్చున్నాడు.

"అదివాళ్ళ దోషం కూడా కాదు లలితా. అలాంటి వాళ్ళు వుండ బట్టే వాళ్ళు ఆ అపోహలో వున్నారు." ప్రక్క డాక్టరు మాటలు లీలగా వినిపిస్తున్నాయి రామనాథానికి.

"ఇలాంటి స్థితిలో వున్న పేషంట్సు దగ్గర కూడా ఆశించే డాక్టర్లు వుంటే వుండొచ్చు. నేనొప్పుకుంటాను. కానీ ఆ డబ్బు అందందే మృత్యు ముఖంలోకి అడుగెట్టి పోతున్న ఇలాంటి రోగులకూ నకాలంలో చేతిలో వున్న వైద్య సహాయం యివ్వనంత దానవత్వంలో వుంటారని నేననుకోను."

"ఆ విషయం వాళ్ళ కెలా తెలుస్తుంది? వాళ్ళ ఆత్రుత వాళ్ళది! ఒకరోజు నా అనుభవం చెప్పితే నమ్మవు బహుశా! ఒకరోజు ఓ. పీలో ఒకతల్లి తన బిడ్డను నా ప్రక్కనున్న కుర్చీలో కూర్చొ బెట్టి నా బల్లమీద పాతిక రూపాయ లుంచి మీరు 'స్పెషల్'గా చూడా లని ప్రాధేయ పడింది. ఇలాంటివి అలవాటైన నేను "అలాగే చూస్తాను. ఇది ధర్మాసుపత్రి. నీ డబ్బు నీవు తీసికెళ్ళు." అని డబ్బు యిచ్చేశాను. అంతే లలితా! మరో నిముషం కూడా తన బిడ్డను, ఆ రోగాన్ని, నా అధీనంలో వుంచడానికి యిష్ట పడలేదు ఆమె."

"కాదు సుగుణ...వీళ్ళు ఒక రకంగా మనల్ని ప్రలో భంలోకి నెడ్తున్నారని పిస్తుంది." డాక్టరు సుగుణ నవ్వేసి వూరుకుంది.

అంతా వింటున్న రామనాథం నిట్టూర్చాడు. రామనాథం భార్య మగతగా కళ్ళు మూసుకుంది. శ్వాస బరువుగా తీసికొంటోంది. పడిపోయిన రక్తపోటు కాస్త పుంజుకున్నట్టుంది. మెదడుకు ఆహారం లభించింది. అరుపులు ఆపేసింది. రామనాథం భార్య మూసుకున్న కనురెప్పల కేసి చూస్తున్నాడు.

ఇరవై సంవత్సరాల తన భాగస్వామి, 'అవును' అనడమే కాని "కాదనడం" తెలియని తన భార్య ఆ నాడు తను చేసిన పనిని గర్హించింది. ఇది మనకు తగదు, అడాక్టరమ్మ శాపం పూరకే పోదు అని బ్రతిమిలాడుకుంది. తను వినలేదు. కారణం తన పాపిష్టి కడుపులు. తనకు రాబోయే జీతం రాళ్ళమీద కేవలం ఆధారపడ్డ ఆకలి తనని వివేక శూన్యుణ్ణి చేసింది. "భగవంతుడు చాలా తెలివిగలవాడు. నాదోషానికి నా ప్రాణాన్ని కాక నా ప్రియమైన భార్య ప్రాణాన్ని కోరుకున్నాడు."

"నన్ను నేను హత్య చేస్తున్నాను శారదమ్మా." అతని కళ్ళల్లో సన్నటి నీటిధార.

సర్వశూన్యాన్ని ఆక్రమించిన ప్రాణ వాయువును అందుకోలేని ఎర్రని ఊపిరితిత్తులు పడే శ్రమ, ఆమనిషిలో ప్రతి అణువు బ్రతుకు కోరకు చేసే పోరాటం, అతని కేదో బోధ పరిచినట్టయి, ఉలిక్కిపడి డాక్టరు దగ్గరకు పరుగెట్టాడు.

ఒక చేతికి మందు కలిపిన సెలైన్, ఒక చేతికి రక్తం చుక్కలుగా మారి టపటపమని రాలి ఆమె శరీరంలోకి ప్రవహిస్తూనే వున్నాయి. గొట్టాల ద్వారా ప్రాణ వాయువు ఆమె ఊపిరి తిత్తులలోకి సరఫరా చేయబడుతూనే వుంది. రక్తస్రావం ఆపే నిమిత్తం, రక్తపోటు పెంచే నిమిత్తం ఇంజక్షన్లు శరీరంలో రంధ్రం మీద రంధ్రం ఏర్పరుస్తూనే వున్నాయి. కానీ విపరీతమైన రక్తస్రావం వలన చైతన్యాన్ని కోల్పోయిన అవసరావయవాలు తిరిగి కోల్కోలేదు. శ్వాస తీసుకోడానికి యాతన పడుతోన్న ఊపిరి తిత్తులు శాశ్వత విశ్రాంతి తీసుకున్నాయి. "సారీ! ఆమె చనిపోయారు." రామనాథం ఉలిక్కిపడలేదు. బాధపడలేదు. కానీ కేవలం పశ్చాత్తాప పడ్డాడు. లేడీ డాక్టరు దయగా చూచింది.

"ఒక డాక్టరు మీవూరిలో వుండుంటే ఆమె బ్రతికుండేది. ప్రభుత్వానికి అప్లికేషన్ పెట్టుకోండి."

అచేతనంగా నిల్చున్న టీచర్ విరక్తిగా నవ్వాడు.

"లేదు డాక్టర్; మా వూరు డాక్టర్లను తరిమి కొట్టింది. అధికారం దుర్వినియోగం అవుతున్నంత కాలం, పదవులు వ్యక్తి స్వార్థం కొరకు మాత్రమే అయినంత కాలం మా దౌర్భాగ్యం ఇలా సాగిపోవల్సిందే, మా బ్రతుకులిలా తెల్లవారాల్సిందే. మా మూర్ఖత్వానికి, అమాయకత్వానికి జరిగిన శాస్తి ఇది డాక్టర్ మా పల్లెల కిది శాపం." అని చెప్పాలనుకున్న రామనాథం నోరు మూగబోయింది. అతని కళ్ళు ఎండి పోయాయి. చేతులు మట్టుకు

కృతజ్ఞతా సూచకంగా అసంకల్పితంగా ముకిళించ బడ్డాయి

దయగా చూస్తున్న డాక్టరు దగ్గర శెలవు తీసుకొని తనతో ఇరవై సంవత్సరాలు కష్టసుఖాలు పంచుకున్న ధర్మ పత్ని మృత్యు దేహాన్ని దహన సంస్కారాలకు డబ్బులేక హాస్పటలకు, మున్సిపాలిటీకి అప్పజెప్పి తిరుగుముఖం పట్టిన రామనాథాన్ని పూరడించడానికి, ఆ వూరి ప్రెసిడెంటు ఎదురు రాలేదు. సన్మానస కూతురికి యీరోజు స్వాగతం చెప్పటానికి ఆయన స్టేషన్‌లో వున్నాడు.

)o(